

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/39/32/95

POLITYKA WSCHODNIA POLSKI W OPINIACH SPOŁECZEŃSTWA

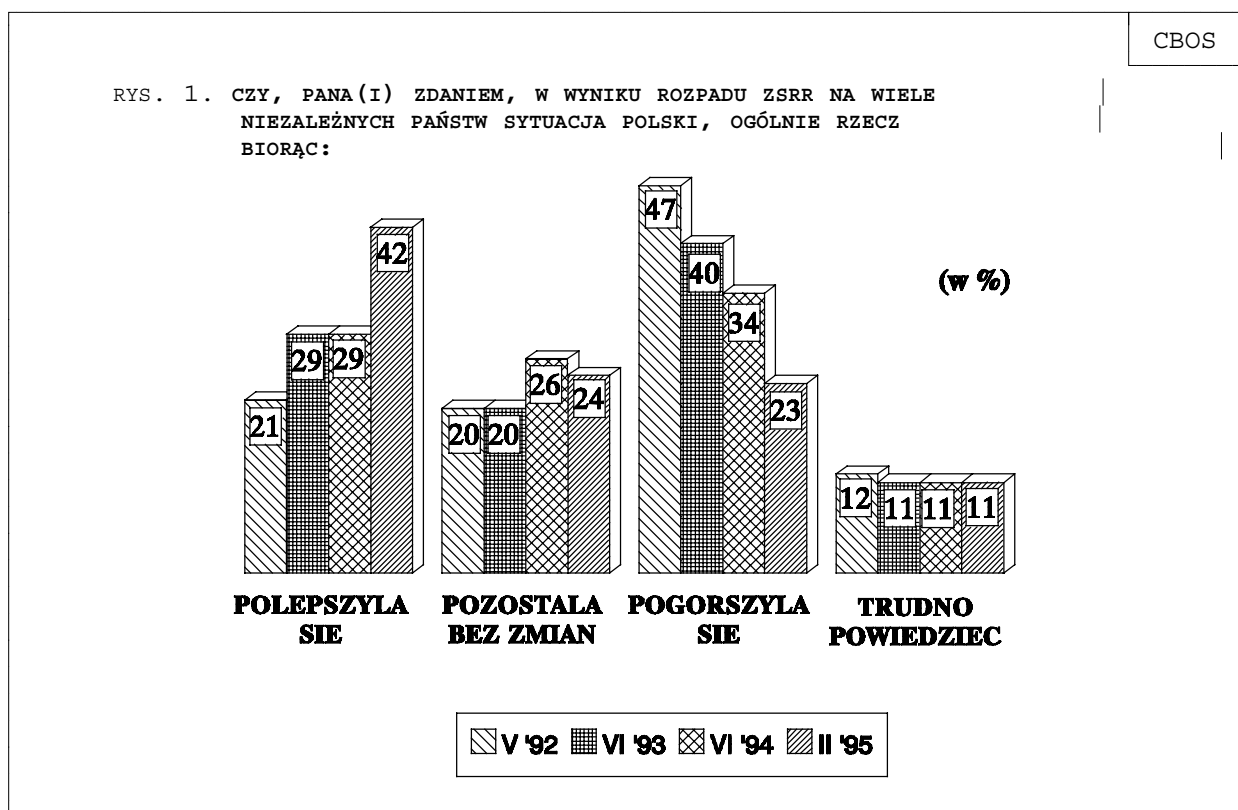
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

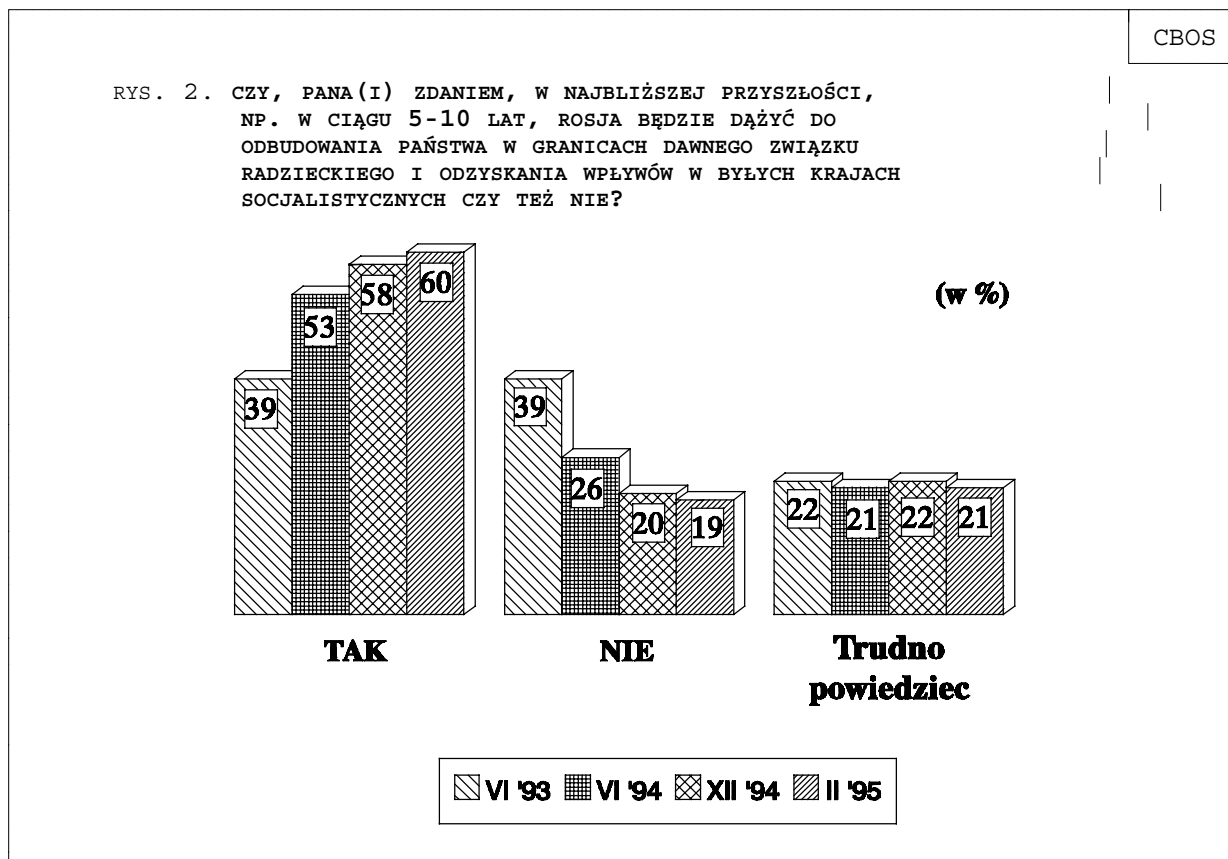
Sprzeciw Rosji wobec starań naszego kraju o przyjęcie do NATO, coraz wyraźniejsze dążenie Rosji do zintegrowania wokół siebie państw WNP, wreszcie sprawa Czeczenii - wszystko to sprawiło, że minione półrocze przyniosło znaczącą zmianę stosunku polskiej opinii publicznej do tego, co dzieje się za naszą wschodnią granicą.

Rozpad Związku Radzieckiego wywołał w Polsce wiele obaw przed skutkami możliwej destabilizacji na tym terenie. Dlatego też w 1992 roku blisko połowa badanych uważała, że w wyniku podziału ZSRR na wiele niezależnych państw sytuacja Polski uległa pogorszeniu, a tylko jedna piąta respondentów widziała w tym korzyść dla Polski. Z biegiem czasu, w miarę oswojania się z nową sytuacją, coraz więcej ludzi dostrzegało jej pozytywne strony, ale jeszcze w czerwcu ubiegłego roku opinia o niekorzystnych skutkach rozpadu ZSRR dla Polski przeważała nad zdaniem przeciwnym.

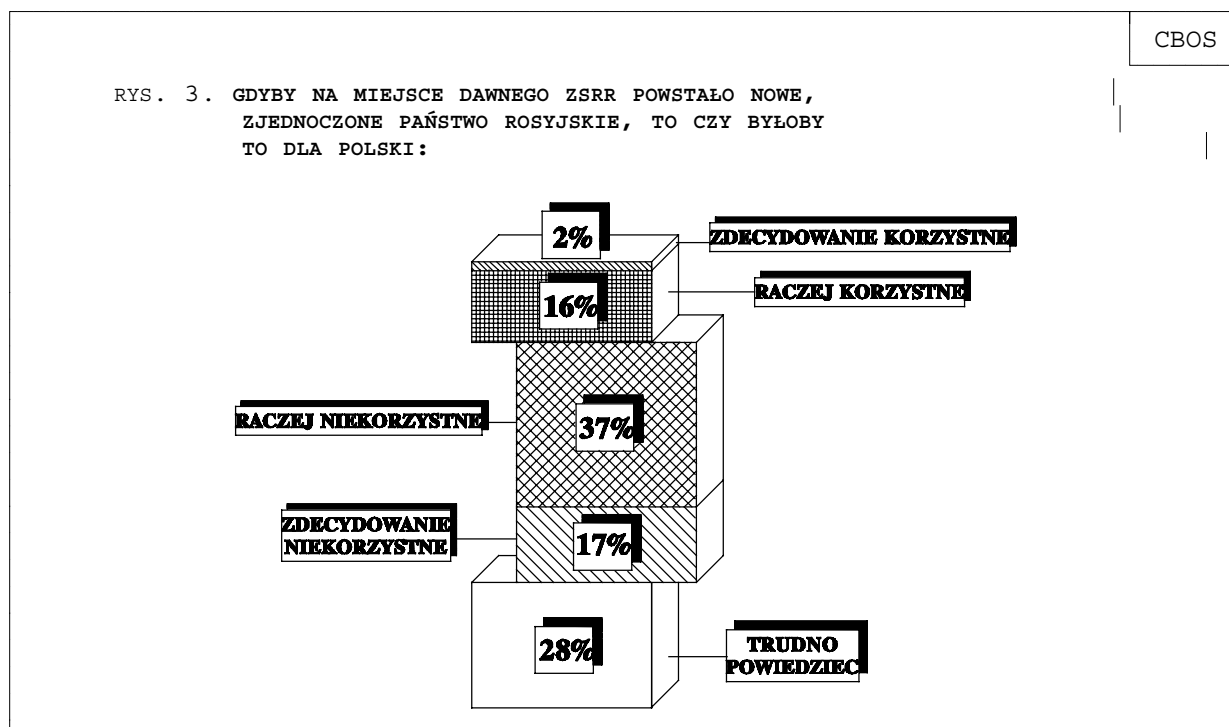
Obecnie¹ odsetek badanych, którzy sądzą, że w wyniku rozpadu ZSRR sytuacja Polski poprawiła się, jest niemal dwukrotnie wyższy niż tych, którzy mają odmienne zdanie. Przeświadczenie o poprawie nieco częściej niż pozostali badani deklarują prywatni przedsiębiorcy oraz robotnicy wykwalifikowani, kadra kierownicza i inteligencja oraz osoby o poglądach prawicowych. Natomiast przekonanie o pogorszeniu się sytuacji Polski nieco częściej występuje wśród rolników i robotników niewykwalifikowanych oraz osób określających swoje poglądy jako lewicowe bądź centrowe, choć i wśród nich przeważa pogląd przeciwny.

Równocześnie systematycznie rośnie przekonanie, iż Rosja będzie dążyć do odbudowania państwa w granicach dawnego ZSRR i odzyskania wpływów w krajach dawnego bloku wschodniego.

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia" (57), 3-6 lutego '95 reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1223).

Ewentualne powstanie zjednoczonego państwa rosyjskiego w miejsce obecnej Wspólnoty Niepodległych Państw jest jednoznacznie postrzegane jako niekorzystne dla Polski.

Pogląd, że powstanie nowego zjednoczonego państwa rosyjskiego byłoby dla Polski niekorzystne, dominuje we wszystkich warstwach ludności, ale najczęściej występuje wśród osób z wykształceniem wyższym, prywatnych przedsiębiorców oraz kadry kierowniczej i inteligencji.

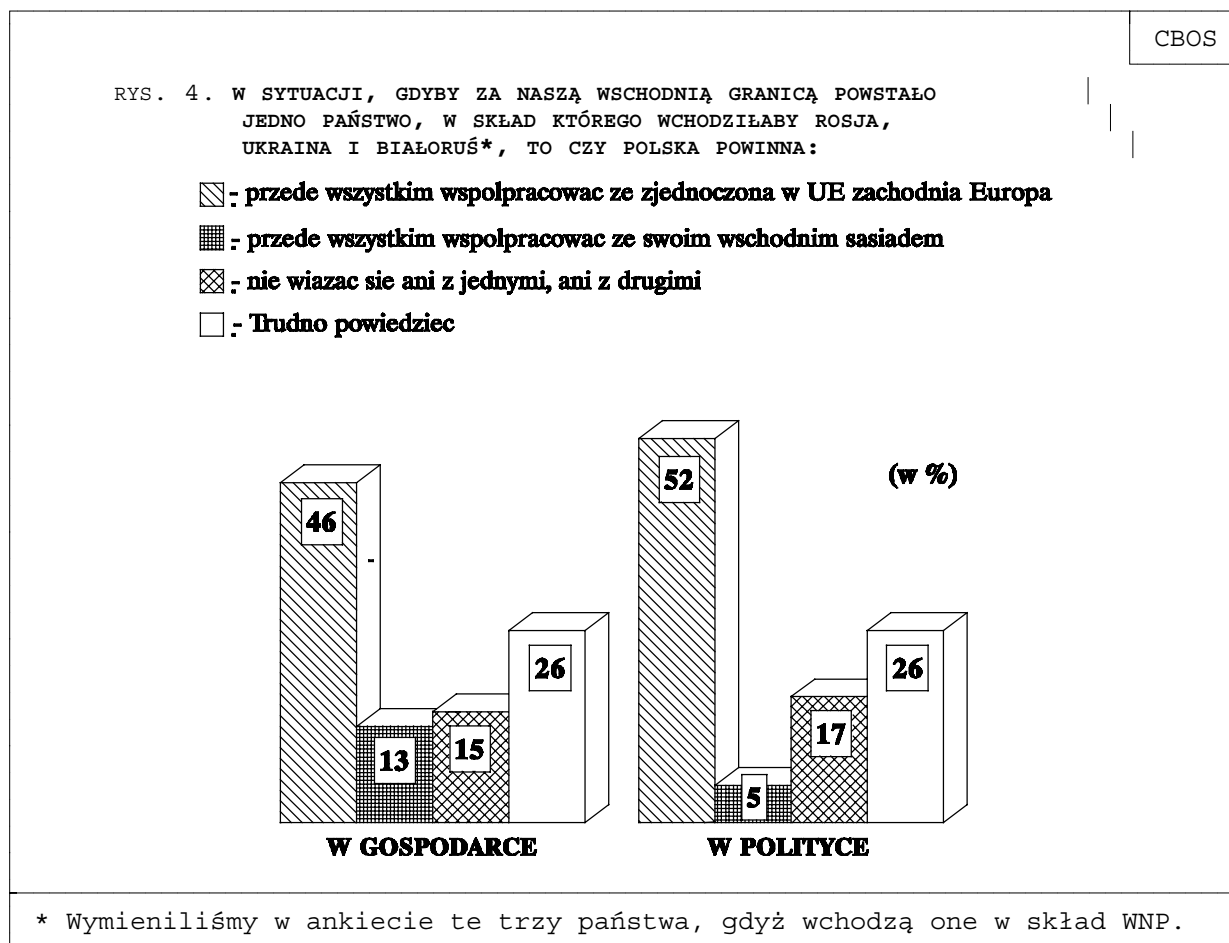
Warto zauważyć, że także wśród tych, którzy są zdania, iż w wyniku rozpadu ZSRR sytuacja Polski uległa pogorszeniu, najwięcej osób uważa za niekorzystne dla Polski powstanie w to miejsce zjednoczonego państwa rosyjskiego.

Tabela 1

w procentach

W wyniku rozpadu ZSRR sytuacja Polski:	Powstanie zjednoczonego państwa rosyjskiego byłoby dla Polski		
	korzystne	niekorzystne	Trudno powiedzieć
- poprawiła się	14	69	17
- pozostała bez zmian	20	49	31
- pogorszyła się	27	45	28
Trudno powiedzieć	10	27	64

Zdecydowanie przeważa pogląd, że w razie integracji krajów za naszą wschodnią granicą Polska powinna dążyć do zbliżenia zarówno pod względem gospodarczym, jak i - w jeszcze większym stopniu - politycznym z Unią Europejską, a nie ze zintegrowanym sąsiadem wschodnim.

Za przyznaniem priorytetu współpracy gospodarczej z Unią Europejską najbardziej jednoznacznie opowiadają się uczniowie i studenci, a także ogół młodzieży do 24 roku życia. Z innych grup społeczno-zawodowych opcję tę nieco częściej od innych prezentują robotnicy wykwalifikowani.

Opinie w tej sprawie różnicują się także w zależności od poglądów politycznych badanych. Respondenci o poglądach prawicowych są bardziej od innych "prozachodni". Wśród osób o orientacji lewicowej zwolennicy przyznania pierwszeństwa współpracy gospodarczej z Rosją wprawdzie są również w mniejszości, niemniej spotyka się ich tam dwukrotnie częściej niż wśród innych ankietowanych.

Także zwolennicy SLD wyróżniają się tym, że stosunkowo najrzadziej występuje wśród nich opcja zachodnia, a najczęściej - wschodnia.

Tabela 2

w procentach

Potencjalny elektorat*	Wskazania respondentów opowiadających się za:			Trudno powiedzieć
	współpracą gospodarczą z:		niewiązaniem się z żadną ze stron	
	UE	Rosją		
BBWR	69	5	20	5
KPN	58	12	13	18
PSL	53	15	14	18
Prawica pozaparlamentarna	64	14	15	7
SLD	37	25	15	23
"Solidarność"	60	16	11	13
UP	52	15	12	21
UW	56	9	9	26

* Określony na podstawie odpowiedzi na pytanie, na kogo badany oddałby głos, gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory parlamentarne.

Kierunek priorytetowej współpracy politycznej jest znacznie mniej kontrowersyjny, nie wykazuje więc znaczących różnicowań.

★

★ ★

Niepokój przed skutkami dezintegracji za naszą wschodnią granicą, występujący w pierwszym okresie po rozpadzie ZSRR, ustąpił obecnie miejsca obawom przed dążeniem Rosji do odbudowy swej strefy wpływów. Wśród badanych występują pewne różnice zdań dotyczące jedynie priorytetów w dziedzinie współpracy gospodarczej w razie ścisłej integracji Wspólnoty Niepodległych Państw, przekładające się w pewnym stopniu na opcje polityczne. Natomiast nie ma w zasadzie różnic co do kierunku związków politycznych.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy w wyniku rozpadu ZSRR na wiele niezależnych państw sytuacja Polski, ogólnie rzecz biorąc: 1 - polepszyła się; 2 - pozostała bez zmian; 3 - pogorszyła się

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	24	23	11	1221
Płeć					
Mężczyźni	44	24	24	8	577
Kobiety	39	25	22	14	644
Wiek					
do 24 lat	43	25	26	6	160
25-34	39	29	23	9	163
35-44	44	19	27	10	283
45-54	40	24	26	9	224
55-64	45	22	17	15	198
65 lat i więcej	39	28	15	18	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	36	26	25	13	466
Miasto do 20 tys.	35	22	32	11	137
od 21 do 100 tys.	44	28	19	9	227
101-500 tys.	52	17	21	10	220
501 tys. i więcej mieszk.	47	26	17	10	171
Region					
Północny	42	25	22	12	116
Zachodni	43	25	19	13	144
Środkowo-zachodni	48	16	26	10	177
Środkowy	36	22	30	11	229
Wschodni	29	30	27	14	152
Południowo-wschodni	49	25	17	9	195
Południowo-zachodni	43	27	17	12	208
Wykształcenie					
Podstawowe	35	26	22	16	447
Zasadnicze zawodowe	44	21	26	9	324
Średnie	46	23	22	9	351
Wyższe	46	26	21	7	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	27	20	5	79
Prac. umysł. niż. szczebla	40	27	24	8	120
Pracownicy fiz. - umysł.	43	18	31	7	62
Robotnicy wykwalifikowani	49	24	25	2	98
Robotnicy niewykwalifik.	43	12	32	13	62
Rolnicy	37	20	32	11	101
Prywatni przedsiębiorcy	51	27	15	7	52
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	40	26	18	16	420
Uczniowie i studenci	40	28	29	3	55
Bezrobotni	33	21	30	16	101
Gospodynie domowe i inni	48	24	13	15	71
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	45	24	20	11	119
Sektor państwowy	48	24	23	5	155
Sektor prywatny	44	20	29	6	184
Spółdzielczość	44	28	21	7	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys. zł	37	22	30	12	322
1250 tys. - 1999 tys.	38	26	23	13	233
2000 tys. - 2749 tys.	39	28	22	11	319
2750 tys. - 3249 tys.	49	28	13	10	148
3250 tys. i powyżej	55	15	20	10	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	36	23	26	15	480
Średnie	44	26	20	10	550
Dobre	50	23	21	6	188
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	54	28	4	14	59
Raz w tygodniu	41	25	24	10	741
Kilka razy w roku	40	22	25	13	333
W ogóle nie uczestniczy	44	24	19	13	88
Poglądy polityczne					
Lewica	38	21	28	12	269
Centrum	38	27	28	7	332
Prawica	56	22	18	5	279
Trudno powiedzieć	36	26	18	21	341

Tabela 2. W sytuacji, gdyby za naszą wschodnią granicą powstało jedno państwo, w skład którego wchodziłyby Rosja, Ukraina i Białoruś, to czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna: 1 - przede wszystkim współpracować ze zjednoczoną w Unię Europejską zachodnią Europą; 2 - przede wszystkim współpracować ze swoim wschodnim sąsiadem; 3 - nie wiązać się ani z jednym, ani z drugimi

	W GOSPODARCE			(%)	
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	46	13	15	26	1219
Płeć					
Mężczyźni	50	14	16	20	576
Kobiety	43	12	14	31	643
Wiek					
do 24 lat	65	9	5	21	159
25-34	54	11	13	22	163
35-44	47	13	18	22	283
45-54	38	14	18	30	223
55-64	41	18	18	24	198
65 lat i więcej	39	11	15	34	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	11	19	26	465
Miasto do 20 tys.	49	16	11	24	137
od 21 do 100 tys.	46	14	13	26	227
101-500 tys.	47	15	15	23	220
501 tys. i więcej mieszk.	49	9	12	30	170
Region					
Północny	40	19	19	23	116
Zachodni	44	14	24	18	142
Środkowozachodni	50	11	13	26	177
Środkowy	49	14	10	27	228
Wschodni	41	14	13	31	152
Południowo-wschodni	48	11	13	28	195
Południowo-zachodni	48	10	18	24	208
Wykształcenie					
Podstawowe	41	11	16	32	447
Zasadnicze zawodowe	51	9	16	24	324
Średnie	48	17	14	21	350
Wyższe	51	17	11	21	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	16	12	22	78
Prac. umysł. niż. szczebla	54	18	10	18	118
Pracownicy fiz. - umysł.	44	10	16	30	62
Robotnicy wykwalifikowani	60	10	15	14	98
Robotnicy niewykwalifik.	37	12	17	34	62
Rolnicy	40	22	12	26	101
Prywatni przedsiębiorcy	52	11	19	18	52
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	39	13	17	31	420
Uczniowie i studenci	73	7	0	20	55
Bezrobotni	45	11	18	25	101
Gospodynie domowe i inni	50	1	21	28	71
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	54	13	10	22	119
Sektor państwowy	54	12	19	16	155
Sektor prywatny	47	16	13	25	183
Spółdzielczość	38	20	28	14	19
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys. zł	43	12	15	30	322
1250 tys. - 1999 tys.	46	11	18	25	233
2000 tys. - 2749 tys.	48	12	17	23	319
2750 tys. - 3249 tys.	48	12	11	29	147
3250 tys. i powyżej	48	18	14	20	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	42	11	17	30	480
Średnie	49	13	15	24	549
Dobre	53	16	13	19	187
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	39	14	12	35	59
Raz w tygodniu	49	12	14	25	740
Kilka razy w roku	39	15	20	25	333
W ogóle nie uczestniczy	55	10	9	26	87
Poglądy polityczne					
Lewica	45	22	16	17	268
Centrum	50	11	15	24	331
Prawica	61	10	14	15	279
Trudno powiedzieć	32	10	16	42	341

Tabela 3. W sytuacji, gdyby za naszą wschodnią granicą powstało jedno państwo, w skład którego wchodziłyby Rosja, Ukraina i Białoruś, to czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna: 1 - przede wszystkim współpracować ze zjednoczoną w Unię Europejską zachodnią Europą; 2 - przede wszystkim współpracować ze swoim wschodnim sąsiadem; 3 - nie wiązać się ani z jednymi, ani z drugimi

	W POLITYCE			(%)	
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	5	17	26	1219
Płeć					
Mężczyźni	56	5	19	20	576
Kobiety	48	4	16	32	643
Wiek					
do 24 lat	58	6	13	22	159
25-34	57	4	15	24	163
35-44	54	4	18	24	283
45-54	46	5	21	28	223
55-64	53	5	15	27	198
65 lat i więcej	45	5	18	32	193
Miejsce zamieszkania					
Wieś	51	5	18	27	465
Miasto do 20 tys.	47	5	19	29	137
od 21 do 100 tys.	50	6	17	27	227
101-500 tys.	54	3	20	22	220
501 tys. i więcej mieszk.	59	3	10	29	170
Region					
Północny	54	3	19	25	116
Zachodni	44	5	28	22	142
Środkowo-zachodni	53	4	15	28	177
Środkowy	57	6	8	28	228
Wschodni	43	6	18	32	152
Południowo-wschodni	57	4	14	25	195
Południowo-zachodni	52	3	22	23	208
Wykształcenie					
Podstawowe	45	3	19	33	447
Zasadnicze zawodowe	52	6	17	25	324
Średnie	56	7	15	22	350
Wyższe	71	1	14	14	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	63	1	19	17	78
Prac.umysł.niż.szczebla	59	6	14	21	118
Pracownicy fiz.- umysł.	53	6	9	32	62
Robotnicy wykwalifikowani	63	3	22	12	98
Robotnicy niewykwalifik.	37	8	20	35	62
Rolnicy	45	7	18	31	101
Prywatni przedsiębiorcy	66	3	13	18	52
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	45	5	19	31	420
Uczniowie i studenci	69	1	11	19	55
Bezrobotni	50	7	18	25	101
Gospodynie domowe i inni	55	2	13	29	71
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	63	2	14	22	119
Sektor państwowy	54	4	26	16	155
Sektor prywatny	55	7	13	25	183
Spółdzielczość	56	4	14	26	19
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 1250 tys.zł	44	5	20	31	322
1250 tys. - 1999 tys.	47	3	19	30	233
2000 tys. - 2749 tys.	54	4	19	23	319
2750 tys. - 3249 tys.	60	6	11	23	147
3250 tys. i powyżej	64	3	13	20	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	47	4	18	30	480
Średnie	55	5	15	25	549
Dobre	56	5	21	18	187
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	54	1	11	34	59
Raz w tygodniu	54	5	17	25	740
Kilka razy w roku	47	4	20	28	333
W ogóle nie uczestniczy	55	2	13	30	87
Poglądy polityczne					
Lewica	52	7	19	21	268
Centrum	54	5	17	23	331
Prawica	70	3	14	12	279
Trudno powiedzieć	35	3	18	45	341